

Jørgen Kühls ubegribeligt høje grad af kompleksitet

Flensborg Avis, 14. juli 2018

Af: Søren Harnow Klausen, professor, dr. phil., Syddansk Universitet

Jørgen Kühl skriver i sin kronik i Flensborg Avis den 12. juli, at han ikke ved, hvorfra jeg kan have fået forestillingen om, at han skulle have gennemført en undersøgelse af gymnasieelevers nationale baggrund. Bortset fra, at jeg i mit indlæg i Flensborg Avis den 2. juli kun nævner, at han bygger på en sådan undersøgelse, vil det undre mig, om han ikke faktisk ved, hvordan denne forestilling har kunnet, ja nærmest måttet opstå. For Kühl er i en række artikler blevet citeret for at sætte undersøgelsens resultater i forbindelse med teser om nationalitet og post-nationalitet, sprog og engagement (se f.eks. Flensborg Avis 9. juni), og har mig bekendt ikke dementeret. Jeg kan heller ikke fortænke andre i at have tillagt Kühl en aktiv rolle i sagen, eftersom han selv er rektor på det gymnasium, hvor undersøgelsen »er blevet gennemført« og forhåbentlig ikke først er blevet opmærksom på den efterfølgende.

Uanset undersøgelsens ophav forbliver det et faktum, at forældrenes skolegang er et ganske tyndt og nærmest vilkårligt grundlag for at inddele eleverne i »nationale« og »post-nationale« (Kühl medgiver nu også, at resultaterne kun er ment som »eksempel« og ikke som »udgangspunkt« for hans argument).

De er kun løst forbundet med de såkaldt »objektive« kriterier for mindretalstilhørsforhold – sprog, kultur og historie – som Kühl fører i felten. Jeg vil ikke hævde, at nationalt tilhørsforhold er noget rent subjektivt, men der er intet i de kriterier, Kühl nævner, som udelukker, at det kan omfatte forskellige dimensioner og parametre og være realiseret og udtrykkes i forskellig grad og på forskellig måde. Det er væsentligt mindre entydigt eller håndgribeligt end en underskrift på en indmeldelsesblanket. Selve Rammekonventionen indeholder for resten ingen officiel definition af »nationalt mindretal«, men anvender eksplicit en »pragmatisk tilgang«; den tilføjede erklæring fra Tyskland omtaler blot »danskere med tysk statsborgerskab« som nationalt mindretal.

Samtidig med at han skelner skarpt mellem nationalt og post-nationalt, anerkender Kühl en næsten ubegribelig høj grad af kompleksitet uden for det nationales meget snævre rammer. De post-nationale behøver ikke være så postnationale, at det gør noget, for de

kan udvise »forskellig intensitet i den nationale eller post-nationale identifikation med det danske – og med komplementærstørrelserne«. Man skal holde tungen lige i munden, men uanset hvordan det skal forstås, kan det få en til at tvivle på, hvorvidt det overhovedet er muligt eller hensigtsmæssigt at skelne mellem nationalt og post-nationalt, når det gælder det danske mindretal.

Både i kronikken og andetsteds giver Kühl udtryk for en forståelse af mindretalsidentitet som noget, der handler om bevidst, artikuleret selvforståelse og viser sig i eksplicit, positiv omtale af klassisk nationale temaer (så man f.eks. får klart nationale svar når man spørger elever og forældre). Dermed understøtter han en problematisk tendens til at gøre tilhørsforhold afhængigt af uddannelsesniveau og virkefelt. Man er rigtig dansknational, når man læser avis, og især når man selv skriver i avisen, mens det ikke batter noget at spille fodbold eller dyrke korsang. Da tilflyttere som undertegnede jo heller ikke tæller med, må man frygte, at den mindretallets »indre kerne«, som ifølge Kühl er kendetegnet ved »deltagelse i sprog- og identitetsdebatter« (Flensborg Avis den 9. juni) er endog meget lille. I min egen rigsdanske fortid har det for øvrigt i perioder stået sløjt til med min »etno-nationale selvforståelse« (sic), uden at det mig bekendt har bragt mit nationale tilhørsforhold i fare.

Kühl advarer rimeligvis mod at gøre tilhørsforholdet til en tabuzone. Ja, vi skal turde tale om baggrunde og bevæggrunde for deltagelse i mindretalslivet. Men man behøver ikke at tabuisere, blot fordi man efterlyser en besindig omgang med komplekse og politisk og personligt følsomme emner.